

Provinciale Staten
Statenvoorstel

DATUM	15-7-2013	NUMMER PS	PS2013PS08
AFDELING	Statengriffie	COMMISSIE	Nvt
STELLER	F. Bekkers/ M.Beks	DOORKIESNUMMER	030-2582367
REGISTRATIENUMMER		PORTEFEUILLEHOUDER	--

Titel : Initiatiefvoorstel GroenLinks 'Voor niks gaat de zon op' – een 'zonatlas' voor de provincie Utrecht

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit

pag. 4

Aan Provinciale Staten,

Initiatiefvoorstel "Voor niks gaat de zon op – een 'zonatlas' voor de provincie Utrecht"

1. Inleiding

In de strategie Utrecht 2040 heeft de provincie Utrecht een langetermijnvisie verwoord waar zich in 2009 een groot aantal maatschappelijke partners achter heeft geschaard. Voor zes strategische doelen is de inzet van velen nodig en zet de provincie in waar zij het verschil kan maken. Een van de strategische doelen van Utrecht 2040 is het streven naar een provincie die klimaatneutraal en klimaatbestendig is. In de voorbereiding naar de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie is duidelijk geworden dat alle duurzame energievormen maximaal nodig zijn om het doel van een klimaat neutrale provincie te kunnen bereiken. In aansluiting op het speerpunt 'duurzaamheid' van het economisch beleid en passend bij de faciliterende rol zoals deze in het onlangs aan PS toegestuurde en in de commissies RGW en MME besproken realisatieplan BWM-beleid is aangegeven, stellen we in dit initiatiefvoorstel voor de mogelijkheid te onderzoeken om particulieren, ondernemers (waaronder met name ook agrariërs), coöperaties en maatschappelijke organisaties (waaronder woningcorporaties) te faciliteren bij hun eigen keuzes voor duurzame energie en vermindering van energielasten door middel van het ter beschikking stellen van een zonatlas of soortgelijk product voor de hele provincie Utrecht.

2. Wat is de zonatlas?

De zonatlas is een interactief instrument, ontsloten via een website waarmee inwoners binnen een halve minuut kunnen zien waar en wanneer zonnepanelen op hun dak rendabel zijn (zie bijvoorbeeld www.zonatlas.nl/utrecht). De zonatlas¹ biedt particulieren en ondernemers op zeer toegankelijke wijze inzicht :

- of hun dak geschikt is voor het plaatsen van zonnepanelen en het opwekken van zonne-energie;
- in de besparing aan CO₂-uitstoot die gerealiseerd kan worden;
- in wat het rendement en de terugverdientijd van de benodigde investering zal zijn.

De zonatlas maakt gebruik van kadastrale gegevens, luchtfoto's, hoogte- en klimaatinformatie en historische weergegevens. Hierdoor kan nauwkeurig worden ingeschat hoeveel zonne-energie er op een specifiek dak is op te wekken. Niet alleen de oriëntatie en grootte van het dak tellen mee, maar bijvoorbeeld ook de schaduwwerking van de omgeving.

Inmiddels beschikken vele gemeenten in Nederland over een zonatlas (of soortgelijk product) waaronder Utrecht, Amersfoort, Arnhem, Tiel, Groningen, Zutphen, Kampen en Dordrecht. De provincie Gelderland heeft de zonatlas voor haar hele grondgebied aangekocht (zie www.zonatlas.nl/gelderland).

¹ In dit voorstel wordt de term zonatlas gehanteerd, maar er zijn ook soortgelijke producten onder andere namen beschikbaar, zoals de zonnescan en de zonnekaart. Het voorstel beoogt niet te pleiten voor een specifiek product, maar voor de weergegeven functionaliteit.

3. Effecten van een zonatlas

De meerwaarde van een zonatlas is dat deze op zeer toegankelijke en gebruiksvriendelijke wijze kennis ontsluit die normaliter voor particulieren en ondernemers niet of alleen tegen te hoge kosten toegankelijk is. Een particulier of ondernemer kan snel nagaan of een investering in zonnepanelen rendabel is. Zodra op basis van zeer nauwkeurige gegevens berekend is dat dat rendement er is, gaat daar een zeer motiverende werking vanuit om tot investering over te gaan. Die investering versterkt de economische structuur van de provincie door een grotere onafhankelijkheid van stijgende energieprijzen. Daarnaast levert het plaatsen van zonnepanelen een impuls aan lokale werkgelegenheid van installateurs en bouwbedrijven.

Gebruik van de zonatlas

Werkt het zo ook in de praktijk? In Duitsland is de zonatlas al eerder geïntroduceerd in zo'n 100 gemeenten. Het Klimaatverbond Nederland geeft op haar site aan dat er in deze Duitse gemeenten met een zonatlas 15-20% meer zonnepanelen zijn geïnstalleerd². In Nederland is de ervaring met de zonatlas nog te kort om zo'n effect te kunnen vaststellen. Wel zien we dat in bijvoorbeeld Arnhem het aantal particulieren dat energie teruglevert aan het energienet in de periode dat de zonatlas in werking is met bijna 50% is gestegen. In Arnhem had de zonatlas in de eerste maand 3.000 hits, op dit moment 800 hits per maand. In de gemeente Utrecht kwamen in de eerste twee weken alleen al 3.000 unieke bezoekers op de zonatlas af. Ter vergelijking: de gemeentelijke homepage krijgt gemiddeld 11.000 hits per maand en een deelsite 2.000. Zelfs in de piek die een nieuwe website altijd trekt, is duidelijk dat de zonatlas een goed bereik heeft.

Maatschappelijk effect

Voor de gemeente Utrecht is met behulp van de zonatlas precies bepaald wat het potentieel aan zonne-energie is. In onderstaande tabel is de potentiële totale elektriciteitsproductie uit zonne-energie vermogen voor de gemeente Utrecht weergegeven.

Tabel: maatschappelijke potentie zonne-energie in Provincie Utrecht (bron: zonne-atlas gemeente Utrecht, gemaakt door tetraeder.solar, 2013)

	Gemeente Utrecht		Provincie Utrecht	
	Potentiële elektriciteitsproductie (in GWh)	CO ₂ -besparing (in tonnen)	Potentiële elektriciteitproductie (in GWh)	CO ₂ -besparing (in tonnen)
Zeer geschikte daken (30%)	160	111.959		
Geschikte daken (20 %)	122	85.649		
Niet geschikte daken (50%)	0	0		
Totaal	282	197.608	±1.120	±785.000
Elektriciteitsverbruik van aantal inwoners	±188.000		±750.000	

In de tabel is te zien dat zonne-energie op alle geschikt aangemerkte daken tezamen in de gemeente Utrecht op jaarbasis een elektriciteitsproductie van 282 GWh³ kan opleveren. Het gemiddeld energieverbruik per inwoner in een jaar is ongeveer 1500 kWh. Hieruit is te berekenen dat in de gemeente Utrecht ongeveer 188.000 inwoners door zonne-energie in hun elektriciteitsvraag kunnen worden voorzien. De in de tabel weergegeven besparing aan CO₂-uitstoot volgt uit een gemiddelde van 700 gram CO₂ per kWh.

Aan de hand van deze berekeningen kunnen we een raming maken voor de provincie Utrecht. Op basis van relatieve inwonertallen is de totale potentiële elektriciteitsproductie uit zonne-energie te schatten op tenminste 1.120 GWh. Dit is een voorzichtige inschatting omdat buiten het stedelijk gebied er per inwoner beduidend grotere en veelal geschiktere dakoppervlaktes zijn (denk aan stallen en minder etage- en flatwoningen). In totaal kunnen in de provincie op deze wijze zo'n 750.000 inwoners van hun jaarlijkse elektriciteitsvraag worden voorzien. Overigens, volgens Engels onderzoek besparen zonnepanelenbezitters 6% op energie door

² Zie www.klimaatverbond.nl/zonatlas

³ 1 GWh = 1.000.000 kWh

toegenomen bewustzijn⁴. We laten het aan de liefhebber om uit te rekenen wat dit voor extra positief effect heeft op bovenstaande cijfers.

Kansen voor (agrarische) bedrijven

Agrarische bedrijven hebben grote, vaak geschikte dakoppervlakken, verbruiken veel stroom en zijn in staat op fiscaal gunstige wijze stroom terug te leveren. NMU heeft een zonnecalculator ontwikkeld waarin agrariërs gericht kunnen berekenen of een investering in zonne-energie voor hen rendabel is. Toepassing van die calculator laat zien dat een agrarische ondernemer die 10.000 kWh per jaar verbruikt en een geschikt dakoppervlak heeft, met een investering van 20.000 euro in zonnepanelen in een periode van 30 jaar zo'n 75.000 euro meer verdient dan wanneer dat investeringsbedrag op een spaarrekening zou zijn gezet (uitgaande van gemiddeld 2,5% rente, inclusief investeringsaftrek)⁵. Door een verbinding te leggen tussen de zonatlas en de zonnecalculator kunnen agrariërs optimaal gefaciliteerd worden om helder te krijgen of investeren in zonne-energie voor hen rendabel is zonder dat er eigen dure onderzoeken hoeven te worden bekostigd. Uiteraard geldt dit ook voor andere (MKB-) ondernemingen

4. Wat kost een zonatlas?

De totale investering van de provincie Gelderland was 230.000 euro voor in totaal ongeveer 1 miljoen BAG-objecten (woningen of bedrijfsgebouwen). In Utrecht en Amersfoort ging het om 25.000 euro respectievelijk 15.000 euro aan investeringskosten en 5.000 euro respectievelijk 2.000 euro voor jaarlijks service en onderhoud. Op basis hiervan is de inschatting dat voor de provincie Utrecht als geheel ongeveer 100.000 euro aan investeringskosten en maximaal 20.000 euro voor service en onderhoud nodig is.

De kosten voor het maken van een zonatlas zitten in het inventariseren en aan elkaar verbinden van nauwkeurige omgevingsinformatie. Deze informatie moet actueel gehouden worden omdat technologie en omgeving aan verandering onderhevig zijn. Daarnaast moet de portal onderhouden worden; dit zijn de jaarlijkse terugkerende kosten voor onderhoud en service. Combinatie met de al bestaande initiatieven in Utrecht en Amersfoort en/of samenwerking met initiatieven van anderen kan de kosten wellicht verlagen.

5. Conclusie

De provincie Utrecht heeft als doel in 2040 klimaatneutraal te zijn. Daarvoor zijn alle energievormen nodig. De overheid kan hier niet alleen voor zorgen; initiatief en investeringen door particulieren, ondernemers en coöperaties zijn nodig. De zonatlas is een aantrekkelijk middel om zonder grootschalige overheidsinvesteringen noch provinciale subsidies particulieren en ondernemers te faciliteren om te besparen op energiekosten en zo een bijdrage te leveren aan het aandeel duurzame energie.

Om de zonatlas beschikbaar te maken in de gehele provincie Utrecht is een investering gemoeid van ongeveer 100.000 euro en in aanvulling op Utrecht en Amersfoort maximaal 20.000 euro voor onderhoud en service. De investeringskosten zouden gedeeld kunnen worden met gemeenten die de zonatlas nog niet hebben aangeschaft en voor het onderhoud kan samenwerking worden gezocht met gemeenten die de zonatlas al hebben. Kortom, het is gezien de doelen van de provincie relevant de mogelijkheden van de zonatlas nader te onderzoeken en al dan niet samen met gemeenten een voorstel voor financiering te doen bij de begroting 2014. Samenwerking met gemeenten is ook belangrijk omdat de zonatlas via gemeenten toegankelijk moet zijn voor inwoners. Bovendien wordt hierdoor het gemeentelijk energiebeleid gestimuleerd. De ervaring van de gemeenten Amersfoort en Utrecht is dat een instrument als de zonatlas heel geschikt is om voorlichting te geven aan groepen burgers en bijvoorbeeld woningbouwcorporaties over de mogelijkheden van zonne-energie.

⁴ Behavioural responses to photovoltaic systems in the UK domestic sector', James Keirstead, Energy Policy 35 (2007) 4128-4141

⁵ www.zonnepanelencalculator.nl

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op maandag 15 juli 2013;

Gelezen: het initiatiefvoorstel van de fractie van GroenLinks tot het voor de provincie Utrecht ontwikkelen van een zonatlas of soortgelijk product;

Besluiten:

1. GS te vragen kennis te nemen van de mogelijkheden van een product als de zonatlas;
2. GS opdracht te geven om bij de begroting 2014 een voorstel te betrekken voor hoe de zonatlas of een vergelijkbaar product beschikbaar kan komen voor alle inwoners van de provincie Utrecht en hier een financieringsvoorstel voor te doen (al dan niet in samenwerking met gemeenten en/of andere partners).

Voorzitter,

Griffier,